॥ शिलं परम् भूषणम् ॥

भवभूति शिक्षण संस्था, आमगांव

द्वारा संचालित

भवभूति महाविद्यालय, आमगांव

संकेत स्थळ :- http://bmvamg.org.in, ई-मेल :- bhawabhuti@rediffmail.com

संलग्नित : राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ नागपूर

राष्ट्रीय मुल्यांकन व प्रत्यायन परिषद द्वारा

"B+" श्रेणी प्राप्त महाविद्यालय

माहिती पुस्तिका

2024-25

भवभूति महाविद्यालय, आमगांव

कला, विज्ञान, वाणिज्य, पदव्युत्तर कला व विज्ञान विभाग
तसेच उच्च शिक्षण व अनुसंधान केंद्र 911

संलग्नित : राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूर

- अनुक्रमणिका -

संचालक मंडळ, स्थानीय प्रबंधक समिती २

महाकवी भवभूति ३

प्रस्तावना (स्थान, ध्येय, उद्दिष्ट्ये व महाविद्यालयाची माहिती) ५

प्रवेशासंबंधी माहिती ५

आवेदन पत्रासोबत लागणारे कागदपत्र ६

शुल्क परतावा ७

अनुशासन व आचारसंहिता ८

उपस्थिती ९

अभ्यासक्रम ९

महाविद्यालयीन परीक्षा १३

ग्रंथालयाचे नियम १४

विद्यार्थी मंडळ व माजी विद्यार्थी संघटना १५

जिमखाना, क्रिडाविभाग, राष्ट्रीय सेवा योजना व आजीवन अध्ययन व विस्तार विभाग १६

राष्ट्रीय सेवा योजना, मुलींचे वसतीगृह १७

महाविद्यालयातील उपक्रम व मंडळे १८

शिष्यवृत्ती व सवलती २१

विस्तार कार्यक्रम २३

तक्रार निवारण केंद्र, अंतर्गत महिला तक्रार निवारण समिती २३

शैक्षणिक वेळापत्रक (नागपूर विद्यापीठानुसार) २४

पुरस्कार २५

प्राध्यापक, ग्रंथपाल व शिक्षकेतर कर्मचारी २७

Bhawabhuti Shikshan Sanstha

◆ Governing Body ◆

1)	Mr. Sureshbabu B. Asati	President	9823225461
2)	Mr. Pramod N. Katakwar	Vice-President	9423415111
3)	Mr. Keshavrao Mankar (Ex.MLA)	Secretary	9422831057
4)	Mr. Ramesh S. Kawale	Member	9960797024
5)	Mr. Harihar K. Mankar	Member	9422833779
6)	Mr. Lalit K. Mankar	Member	9423416129
7)	Mrs. Laxmibai B. Nagpure	Member	7189-225811
8)	Mrs. Urmilabai Z. Kawale	Member	7189-225448
9)	Mrs. Sneha L. Mankar	Member	9503335602

Bhawabhuti Mahavidyalaya, Amgaon

(College Development Committee) 2022-23

(As per the Maharashtra Public University Act 2016)

1)	President	Mr. Sureshbabu Asati (President, Local Management)	225261/9823225461
2)	Member	Mr. Keshavrao Laxmanrao Mankar (Secretary, Local Management)	225071/9422831057
3)	Member	Dr. Ramesh T. Bawanthade (Teacher in the College)	9823583578
4)	Member	Dr. Sanjay G. Tawade (Teacher in the College)	7720933186
5)	Member	Mrs. Dhanshree L. Rane (Teacher in the College)	9923028775
6)	Member	Dr Pravin M. Lonare (Head of a Department, Nominated by Principal)	7588765350
7)	Member	Mr. Manoj J. Kosarkar (Non-Teaching Member)	8698135431
8)	Member	Mr. Pramod Narayanlal Katakwar (Industrialist – Local Member)	9423415111
9)	Member	Adv. Yeshulal Uprade (Social Worker – Local Member)	9422831224
10)	Member	Mr. Zamsinhg S. Borkar (Educationist – Local Member)	9823580621
11)	Member	Dr. Vivek R. Bahekar (Researcher – Local Member and Alumnus)	9404329023
12)	Member	Dr. Bhaskar Y. Kathane (Coordinator , IQAC)	9834897118
13)	Member	President, College Students Council	
14)	Member	Secretary, College Students Council	
15)	Secretary	Dr. Pralhad K. Rahangdale (Principal of College, Member – Secretary)	9881010726

श्रेष्ठ संस्कृत नाटककार

महाकवी भवभूति

महाकवी भवभूति हे श्रेष्ठ संस्कृत नाटककार इ.स. आठव्या शतकात होवून गेले. त्यांनी महावीरचरित, उत्तररामचरित व मालतीमाधव ही तीन नाटके रचली. ह्या पैकी दोन नाटके रामकथेवर आधारित असून तिसरे सामाजिक आहे.

आपल्या नाटकाच्या प्रारंभकातून त्यांनी आत्मचरित्रात्मक माहिती दिली आहे. भवभूति यांचा जन्म त्रेत्रिरीय शाखेच्या कृष्णयजुर्वेदी ब्राम्हण कुलात झाला. त्यांचे घराणे अग्निहोत्री होते. गोत्र काश्यप होते. त्यांच्या पित्याचे नांव निलकंठ व आईचे नांव जातुकर्णी व त्यांचे उपनाम उदुंबर असे होते. भवभूति यांना 'श्रीकण्ठ' ही उपाधी प्राप्त झालेली होती.

स्वरचित नाटकात कवीचे नाव देतांना श्रीकन्ठपदलाच्छनः भवभूतिर्नाम असा शब्द प्रयोग आहे. भवभूतिच्या पित्याचे नांव निलकंठ होते, तेव्हा त्यांनी आपल्या पुत्राचे नांव श्रीकण्ठ ठेवले असावे असे टीकाकारांनी मानले. सुंदर श्लोक रचल्यामुळे त्यांना भवभूति हे नांव प्राप्त झाले. अशी आख्यायिका सांगतात, तो श्लोक असा –

कां तपस्वी गतोऽवस्थामिती स्मेराविव स्तनौ ।
वन्दे गौरीघनाश्लेषभवभूतिसिताननौ ।।

परंतु डॉ. मिराशी यांच्या मते, भवभूति हे त्यांचे मूळ नांव असून श्री म्हणजे वाग्देवी त्यांच्या कंठात असल्यामुळे त्यांना श्रीकण्ठ ही उपाधी प्राप्त झाली असावी.

भवभूति यांचे संस्कृत भाषेवर असामान्य प्रभुत्व होते. म्हणूनच त्यांची वीर, श्रृंगार, करूण इत्यादी रसांतील नाट्यरचना भाषा प्रभुत्वाच्या दृष्टीने सारखीच यशस्वी झाली.

महाकवी भवभूति यांनी वेद, उपनिषदे, सांख्य आणि योग याचा सखोल अभ्यास केला होता. त्याचप्रमाणे व्याकरण, अलंकारशास्त्र, तर्कशास्त्र, अर्थशास्त्र तथा कामशास्त्र अशा विविध विषयांवरही त्यांनी प्रभुत्व मिळविले होते.

भवभूति यांचे पूर्वज दक्षिणापथातील पद्मपूर नामक नगरात राहत असत. विदर्भातील गोंदिया जिल्ह्यातील आमगांवजवळचे सध्याचे पदमपुर हेच प्राचीन पद्मपूर होय, असे डॉ. मिराशी यांनी सिध्द केले आहे. इथेच भवभूतिंचा जन्म झाला.

भवभूति यांच्या नाटकाचे कालप्रियनाथाच्या जत्रेत प्रयोग केले जात. डॉ. मिराशी यांच्या मते कालप्रियनाथ म्हणजे सूर्य असून काप्रिय म्हणजे कनौजच्या दक्षिणेस यमुना तीरावर वसलेली काल्पी होय.

११.३ विद्यापीठ परिपत्रकानुसार आंतरविद्यापीठ स्तरावर समाविष्ट सर्व खेळामध्ये विद्यार्थ्यांना सहभाग घेता येतो. तसेच विद्यापीठ नियमानुसार प्रथम व द्वितीय वर्षाच्या विद्यार्थ्यांना आठवड्यातून शारिरीक शिक्षणाच्या ३ तासिका असतात. त्यात ७५ टक्के उपस्थिती आवश्यक आहे. विद्यापीठाच्या नियमानुसार खेळाडूंना जास्तीत जास्त २५ प्रेरक गुण (Incentive Marks) देण्यात येतात.

वर्षाच्या शेवटी विद्यार्थ्यांची शारिरीक क्षमता चाचणी घेण्यात येते व त्यात जे विद्यार्थी उत्तीर्ण होतात त्यांना विद्यापीठातर्फे प्रमाणपत्र देण्यात येते. गैरहजर राहणाऱ्या विद्यार्थ्यांवर आर्थिक दंडात्मक कारवाही करण्यात येईल.

१२.० राष्ट्रीय सेवा योजना :-

महाविद्यालयात जे विद्यार्थी द्वितीय वर्ष व पुढील वर्गात शिक्षण घेत आहेत आणि ज्यांना सामाजिक कार्यामध्ये आवड आहे त्यांना प्रवेश घेता येतो. असे विद्यार्थी राष्ट्रीय सेवी योजनेत सहभागी होई शकतील. विद्यार्थी प्रवेश क्षमता २५० आहे.

राष्ट्रीय सेवा योजनेत भाग घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना ३ गुण अतिरिक्त देण्यात येतात. महाविद्यालयीन शिबीरात भाग घेणाऱ्यास ३ गुण व राज्य स्तरीय / विद्यापीठ स्तरीय शिबीरात भाग घेतल्यास ४ गुण देण्यात येतात, असे एकंदरी जास्तीत जास्त १० अतिरिक्त गुण मिळतात व सत्राचे शेवटी विद्यार्थ्यांना प्रशस्तीपत्र देण्यात येते. अधिक माहितीसाठी कार्यक्रम अधिकारी प्रा. डॉ. शुद्धोधन गायकवाड व डॉ मृणाली देशपांडे यांच्याशी संपर्क साधावा.

१३.० मुलींचे वसतीगृह :-

मुलींकरीता महाविद्यालयात वसतीगृहाची सोय उपलब्ध आहे. याबाबत इच्छूक विद्यार्थीनींनी प्राचार्याशी संपर्क साधावा. वसतीगृहाचे शुल्क वार्षिक रु. ४०००/- राहिल. मेस डीपॉझीट शुल्क २०००/- (मेसचे मासिक शुल्क वेगळे)

महत्वाची सुचना :- महाविद्यालयातील कोणत्याही विद्यार्थ्याने शिक्षण सोडले असल्यास अथवा शिक्षण पूर्ण केले असल्यास एका वर्षाच्या आत महाविद्यालय सोडल्याचा दाखला (टी.सी.) घेवून जावा अन्यथा प्रतिवर्ष दंड रू. १००/- आकारण्यात येईल याची नोंद घ्यावी.

टिप : चालू शैक्षणिक सत्रादरम्यान कोणत्याही विद्यार्थ्यास महाविद्यालय सोडल्याचा दाखला (टी.सी.) हवा असल्यास पालकांची सहमती असणे बंधनकारक राहिल.

१४.० **उपक्रम :-** विद्यार्थ्यांचा विकास व विद्यार्थ्यांची कार्यक्षमता वाढविण्याच्या दृष्टीकोनातून महाविद्यालयातर्फे अनेक उपक्रम राबविण्यात येतात त्या दृष्टीने विविध मंडळाची स्थापना करण्यात आली आहे. प्रत्येक विद्यार्थ्याला कमीत कमी तीन मंडळात सहभागी व्हावे लागेल. सर्व मंडळाचे पदसिद्ध अध्यक्ष प्राचार्य राहतील आणि त्यांचा निर्णय बंधनकारक व अंतीम राहील. कोणत्याही उपक्रमांतर्गत व मंडळातर्फे घेण्यात येणाऱ्या कार्यक्रमात महाविद्यालया बाहेरील व्यक्तीस बोलावण्यापूर्वी प्राचार्याची परवानगी घेणे आवश्यक आहे.

भवभूति स्मृति मंदीर

Womens Hostel

Published by
Dr. Pralhad K. Rahangdale
Principal For Bhawabhuti Mahavidyalaya, Amgaon.